

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 437/2013-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 19. novembra 2013 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti V., s. r. o., P., zastúpenej advokátskou kanceláriou J., s. r. o., P., v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. R. K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 587/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti V., s. r. o., na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní o návrhu na zmenu účastníka konania z 12. septembra 2011 vedenom pod sp. zn. 39 Er 587/99 porušené bolo.

2. Obchodnej spoločnosti V., s. r. o., finančné zadost'učinenie n e p r i z n á v a .

3. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť obchodnej spoločnosti V., s. r. o., trovy konania v sume 331,12 € (slovom tristotridsaťjeden eur a dvanásť centov) na účet jej právneho zástupcu advokáta JUDr. R. K., P., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 437/2013 z 10. septembra 2013 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť obchodnej spoločnosti V., s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 587/99, ktorým nerozhodol viac ako 22 mesiacov o návrhu sťažovateľky na „*pripustenie zmeny účastníkov konania na strane oprávneného*“.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3755/2013 zo 16. októbra 2013 doručeným ústavnému súdu 28. októbra 2013, v ktorom uviedol: „*Skutkové okolnosti uvedené v ústavnej sťažnosti sťažovateľa nenamietame. Dňa 03. 10. 2011 bol Okresnému súdu Bratislava III doručený návrh na pripustenie zmeny účastníkov konania na strane oprávneného, keď namiesto oprávneného S., a. s... má ďalej vystupovať na strane oprávneného obchodná spoločnosť V., s. r. o. O tomto procesnom návrhu bolo rozhodnuté uznesením zo dňa 09. 09. 2013. Okresný súd Bratislava III t. č. eviduje cca 60 000 živých exekučných konaní, ktoré je potrebné*

rozhodnút' rádovo asi o 5 000 procesných rozhodnutí. Vzhľadom na množstvo evidovaných exekučných vecí ako i množstvo vydávaných procesných rozhodnutí došlo v tomto smere k priet'ahom v konaní, keď o návrhu na zámenu účastníkov bolo rozhodnuté cca 23 mesiacov po podaní návrhu. Priet'ah v konaní bol odstránený vydaním procesného rozhodnutia. Napriek tejto skutočnosti mám za to, že postavenie s'ťažovateľa v tomto konaní vo vzťahu k reálnemu výkonu exekúcie nebolo neistým a to z pohľadu dĺžky rozhodovania o zmene účastníkov na strane oprávneného, nakoľko do právoplatného rozhodnutia o tejto zmene táto skutočnosť nebráni pokračovaniu exekučného konania a v prípade, že by bez vydania tohto procesného rozhodnutia došlo k uspokojeniu nároku oprávneného, ktorým bola S., a. s., tak zároveň je uspokojený aj nárok oprávneného V., s. r. o. na základe zmluvy o postúpení pohľadávky. Z uvedeného dôvodu namietam priznanie finančného zadosťučinenia, keď napriek vzniknutým priet'ahom priznanie takéhoto finančného zadosťučinenia v tomto prípade nie je odôvodnené. Požadovaný nárok z titulu morálneho zadosťučinenia viac ako trojnásobne prekračuje vymáhanú istinu.“

Rovnakú skutočnosť, čo sa týka rozhodnutia okresného súdu, zistil aj ústavný súd z obsahu s'ťažnosti a jej príloh, súdneho spisu a z vyjadrení účastníkov.

Právny zástupca s'ťažovateľky sa k stanovisku okresného súdu vyjadril podaním doručeným ústavnému súdu 11. novembra 2013, v ktorom okrem iného uviedol:

„Najmä konštatujeme, že priet'ah v konaní do dnešného dňa nebol odstránený. Uznesením Okresného súdu Bratislava III zo dňa 09. 09. 2013, č. k. 39 Er/587/1999-35, síce došlo k pripusteniu zmeny účastníka konania na strane oprávneného, toto uznesenie však doposiaľ nie je právoplatné, teda stále nie sme účastníkmi exekučného konania (právoplatnosť uznesenia bola zisťovaná telefonicky na Okresnom súde Bratislava III dňa 06. 11. 2013). Nemôžeme teda doposiaľ vykonávať procesné práva oprávneného v exekučnom konaní.

Nemožnosť realizácie týchto práv pritom nie je zanedbateľná. Oprávnený totiž svojou procesnou aktivitou môže do značnej miery prispieť k včasnejšiemu uspokojeniu právneho nároku vyplývajúceho z exekučného titulu. Napríklad realizáciou práva nahliadať do spisov môže oprávnený reálne kontrolovať tak činnosť súdneho exekútora ako aj exekučného súdu

a pri ich nečinnosti voliť právne dostupné prostriedky nápravy (napríklad podať návrh na zmenu exekútora).

V posudzovanej veci sme v dôsledku nemožnosti realizácie našich procesných práv okrem iného nemohli zistiť, čo je príčinou, že počas viac ako 14 rokov od začatia exekučného konania nedošlo k vymoženiu pohľadávky a nemohli sme na tieto príčiny reagovať zodpovedajúcim spôsobom, či už procesnými úkonmi, hmotnoprávnymi úkonmi alebo iným konaním smerujúcim k uspokojeniu našej pohľadávky.

Najmä sme nemohli zistiť, že súdny exekútor od počiatku nemôže vo veci plne realizovať všetky oprávnenia vyplývajúce z Exekučného poriadku, pretože povinný v 4. rade podal dňa 16. 08. 1999 námietky proti exekúcii, o ktorých porušovateľ rozhodol až uznesením zo dňa 16. 09. 2013, č. k. 39 Er/587/1999-36, teda po viac ako 14 rokoch od ich podania. Ani v súčasnosti nemôže exekútor vo veci riadne konať, keď uznesenie o zamietnutí námietok nie je doposiaľ právoplatné.

Naše právne postavenie bolo počas rozhodovania o návrhu na zmenu účastníka konania neisté a je neisté doposiaľ, keďže nie sme účastníkom exekučného konania (uznesenie o pripustení zmeny nie je doposiaľ právoplatné). Porušovateľ totiž pri rozhodovaní o podanom návrhu na zmenu účastníka konania musel z úradnej povinnosti posudzovať splnenie zákonných podmienok na pripustenie zmeny a teoreticky prichádzalo do úvahy i rozhodnutie o nepripustení zmeny účastníka konania na strane oprávneného. V súčasnosti povinní môžu predmetné uznesenie napadnúť odvolaním, teda stav právnej neistoty naďalej pretrváva.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a práva podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety

dohovoru, podľa ktorého má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná súdom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, pričom tento účel možno dosiahnuť zásadne až právoplatným rozhodnutím (mutatis mutandis II. ÚS 26/95, I. ÚS 47/96, III. ÚS 116/02).

Ústavný súd v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou už vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (II. ÚS 143/02, IV. ÚS 292/04), pričom ústava v čl. 48 ods. 2 takéto konania z povinnosti súdov konať bez zbytočných prietáhov nevyníma.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje ústavný súd aj povahu prerokúvanej veci. Tieto tri kritériá zohľadňuje pri namietanom porušení práva na prerokovanie veci súdom v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj Európsky súd pre ľudské práva.

1. Pri posúdení veci podľa prvého kritéria ústavný súd z priebehu posudzovaného konania nezistil také osobité okolnosti prípadu, ktoré by poukazovali na právnu alebo skutkovú zložitosť namietaného exekučného konania, v ktorom okresný súd nerozhodol o návrhu na pristúpenie zmeny účastníka na strane oprávneného.

2. Správanie sťažovateľky je druhým kritériom, pomocou ktorého ústavný súd zisťuje existenciu zbytočných prietáhov v konaní. Sťažovateľka sa domáha v exekučnom konaní vstupu do konania namiesto súčasného oprávneného, ktorý jej postúpil pohľadávku na základe Zmluvy o postúpení pohľadávky. Ústavný súd konštatoval, že správanie sťažovateľky nebolo príčinou namietanej dĺžky konania.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných prietáhov v namietanom konaní, bol postup okresného súdu.

V postupe okresného súdu ústavný súd zistil jeho nečinnosť od podania návrhu sťažovateľky „na zmenu účastníka konania“, t. j. od 3. októbra 2011 až do 9. septembra 2013, keď pripustil zmenu oprávneného.

Na základe toho ústavný súd konštatuje existenciu zbytočných prietáhov v konaní okresného súdu počas uvedeného obdobia.

Tvrdenie predsedu okresného súdu o jeho personálnom poddimenzovaní nie je možné vziať do úvahy. V súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania dohovoru platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, ho nezbavuje zodpovednosti za zbytočné prietahy v súdnom konaní (III. ÚS 17/02). Námietka nedostatočného personálneho obsadenia súdu a vo väzbe na to neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nepredstavuje dôvody, ktoré by mohli byť interpretované inak než technické a organizačné problémy, ktoré však nemôžu ísť na ťarchu účastníka, ktorý od súdu právom očakáva ochranu svojich práv v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, resp. bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Uvedené skutočnosti vyúsťujú do záveru, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 39 Er 587/99 porušené boli.

III.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy druhej vety ak porušenie práv alebo slobôd podľa čl. 127 ods. 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. V zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Keďže okresný súd 9. septembra 2013 rozhodol o návrhu sťažovateľky, stratila jej sťažnosť opodstatnenosť. Z toho dôvodu neprikázal konať okresnému súdu, ako to požadovala v petite svojej sťažnosti.

Sťažovateľka žiadala o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1 000 €.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde má primerané finančné zadosťučinenie povahu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd vzal pri rozhodovaní o priznaní finančného zadosťučinenia do úvahy najmä to, že okresný súd o jej návrhu na zmenu oprávneného rozhodol 9. septembra 2013,

teda v čase konania pred ústavným súdom, čo považoval vzhľadom na intenzitu porušenia jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru za dostatočný prostriedok nápravy v danej veci.

Ústavný súd preto sťažovateľke finančné zadost'učinenie nepriznal.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Právny zástupca sťažovateľky trovy konania vyčíslil sumou 331,12 € za dva úkony právnej služby a vo vyjadrení k stanovisku okresného súdu si uplatnil trovy za tri úkony právnej služby v celkovej sume 496, 69 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania zistil, že uplatnená suma za dva úkony je totožná so sumou vypočítanou ústavným súdom podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov, preto trovy právneho zastúpenia boli priznané v požadovanej sume (bod 3 výroku nálezu) za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti), 2 x režijný paušál a k tomu 20 % DPH.

Za tretí úkon - vyjadrenie sťažovateľky zo 7. novembra 2013 ústavný súd trovy konania nepriznal, pretože v ňom neuviedla žiadne nové skutočnosti, ktoré by prispeli k objasneniu veci.

Úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2013